

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2024 m. gegužės 6 d.
(OR. en)

9446/1/24
REV 1

LIMITE

COARM 91
CONOP 28
CFSP/PESC 652
COPS 243

PRANEŠIMAS

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Delegacijoms
Dalykas:	Tarybos išvados dėl ES pozicijos dėl kovos su neteisėta prekyba šaulių ir lengvaisiais ginklais, rengiantis 4-ajai peržiūros konferencijai, skirtai peržiūrėti JT veiksmų programos dėl ŠLG įgyvendinimą (Niujorkas, 2024 m. birželio 18–28 d.)

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvadų dėl ES pozicijos dėl kovos su neteisėta prekyba šaulių ir lengvaisiais ginklais, rengiantis 4-ajai peržiūros konferencijai, skirtai peržiūrėti JT veiksmų programos dėl ŠLG įgyvendinimą (Niujorkas, 2024 m. birželio 18–28 d.), projektas.

Šia redakcija ištaisomas pradinės redakcijos dalyko pavadinimas – turinys lieka nepakitęs.

PROJEKTAS

**TARYBOS IŠVADOS DĖL ES POZICIJOS DĖL KOVOS SU NETEISĖTA PREKYBA
ŠAULIŲ IR LENGVAISIAIS GINKLAIS, RENGIANČI 4-AJAI PERŽIŪROS
KONFERENCIJAI, SKIRTAI PERŽIŪRĖTI JT VEIKSMŲ PROGRAMOS DĖL ŠLG
ĮGYVENDINIMĄ (NIUJORKAS, 2024 M. BIRŽELIO 18–28 D.)**

1. Taryba pažymi, kad neteisėta prekyba šaulių ir lengvaisiais ginklais (ŠLG) bei jų šaudmenimis ir toliau prisideda prie nestabilumo ir ginkluoto smurto, trikdo darnų vystymąsi ir krizių valdymo pastangas, toliau destabilizuoja ištisus regionus, jų valstybes ir jų visuomenes, kursto ginkluotą smurtą ir organizuotą nusikalstamumą bei sustiprina teroristinių išpuolių poveikį. Taryba yra pasiryžusi užkirsti kelią neteisėtai prekybai ŠLG ir jų šaudmenimis bei ją pažaboti, taip pat skatinti atskaitomybę ir atsakomybę teisėtos prekybos šiais ginklais srityje.
2. Atsižvelgdama į Europos Sąjungos (ES) indėlį į JT ateities paktą ir JT generalinio sekretoriaus naują taikos darbotvarkę, Taryba pažymi, kad reikia stiprinti įprastinės ginkluotės kontrolės priemones ir gerinti civilių gyventojų apsaugą nuo šių ginklų poveikio, *inter alia*, propaguojant tolesnį tarptautinės humanitarinės teisės ir žmogaus teisių teisės laikymąsi ir skatinant kovą su šaulių ir lengvųjų ginklų platinimu: 1) priimti regioninius ir nacionalinius veiksmų planus, tikslus ir įsipareigojimus, numatant tinkamas priemones pažangai stebėti ir tarptautinei paramai sutelkti; 2) remtis JT veiksmų programa ir turimomis tarptautinėmis priemonėmis bei iniciatyvomis, susijusiomis su atsekimu, gebėjimų stiprinimu siekiant užkirsti kelią nukreipimui, ir užtikrinti veiksmingą atsargų valdymą; 3) atsižvelgti į naujus technologijų pokyčius.
3. Taryba mano, kad JT veiksmų programa dėl neteisėtos prekybos šaulių ir lengvaisiais ginklais visų aspektų prevencijos, kovos su ja ir jos panaikinimo (VP) yra visuotinis pagrindas kovoti su neteisėtą ŠLG keliama grėsme ir remia jos visišką ir veiksmingą įgyvendinimą nacionaliniu, regioniniu ir pasauliniu lygmenimis.

4. Taryba palankiai vertina būsimą 4-ąją peržiūros konferenciją, kuri vyks 2024 m. birželio 18–28 d. Niujorke (4-oji peržiūros konferencija); ji suteiks galimybę peržiūrėti VP įgyvendinimo pažangą. Taryba mano, kad 4-oji peržiūros konferencija turėtų išskirti tikslą užtikrinti VP aktualumą ir didinti jos veiksmingumą.
5. Taryba primena, kad 2022 m. spalio 17 d. ji priėmė Sprendimą (BUSP) 2022/1965, kad būtų remiamas visapusiškas ir veiksmingas VP ir Tarptautinio sekimo dokumento (TSD) įgyvendinimas, stiprinamas tarptautinis, regioninis ir nacionalinis saugumas, prisidedama prie žmogiškojo saugumo užtikrinimo, skatinamas darnus vystymasis vykdant ŠLG kontrolę ir remiama ŠLG kontrolės politika bei programos, kuriomis atsižvelgiama į lyčių aspektą, remiantis išsamia lyčių aspekto analize.
6. Europos Sąjunga (ES) rėmė esminį ir įtraukų pasirengimą 4-ajai peržiūros konferencijai pagal Tarybos sprendimą (BUSP) 2022/1965. Regioniniai susitikimai suteikė galimybę dalyvaujančioms valstybėms ir atitinkamoms regioninėms organizacijoms nustatyti konkrečiame regione kylančius su ŠLG susijusius iššūkius ir aptarti regiono prioritetus 4-ajai peržiūros konferencijai.
7. ES konstruktyviai prisidės prie reikšmingų ir konkrečių konsensu pagrįstų 4-osios peržiūros konferencijos išvadų, siekdama, kad Konferencijos išvadų dokumente būtų atspindėti šie pagrindiniai tikslai:
- i. Pripažįstama, kad VP įgyvendinimą remia sinergija su tarptautiniais dokumentais, kuriais siekiama panašių tikslų, pavyzdžiui, Sutartimi dėl prekybos ginklais ir JT Šaunamųjų ginklų protokolu, *inter alia*, dėl pareigos teikti ataskaitas ir pagalbos bei bendradarbiavimo.

- ii. Palankiai vertinama tai, kad priimta Pasaulinė viso įprastinių šaudmenų gyvavimo ciklo valdymo sistema. Pripažįstama, kad VP įgyvendinimą papildė pasaulinė neteisėtos prekybos šaudmenimis prevencijos, kovos su ja ir jos panaikinimo sistema. VP nuolat taikoma neteisėtos prekybos ŠLG šaudmenimis prevencijai, kovai su ta prekyba ir jos panaikinimui ir atsižvelgiama į visas būtinas nuorodas į atsakingą šaudmenų valdymą, kad šaudmenys būtų įtraukti į VP procesą, o VP dalyvaujančios valstybės skatinamos keistis ir dalytis atitinkama patirtimi, įgyta patirtimi ir geriausios praktikos pavyzdžiais pagal pasaulinę sistemą. Pripažįstama, kad daugelis valstybių jau taiko VP ir TSD nuostatas ŠLG šaudmenims.
- iii. Pripažįstama, kad pagal Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. negali būti jokios taikos be darnaus vystymosi, taip pat jokio vystymosi be taikos ir pagarbos žmogaus teisėms bei lyčių lygybei. Šiuo atžvilgiu labai svarbu pažaboti neteisėtą prekybą ŠLG bei jų šaudmenimis.
- iv. Remiamas lyčiai atžvalgus požiūris į ŠLG kontrolę ir pripažįstamas diferencijuotas ginkluoto smurto poveikis moterims, vyrams, mergaitėms ir berniukams, ir propaguojamas moterų vaidmuo VP įgyvendinimo srityje bei lyčių aspektu grindžiama ŠLG kontrolės veiksmų analizė kaip viena iš sąlygų jų efektyvumui.
- v. Imamasi veiksmų siekiant išsaugoti ir didinti VP ir jos TSD veiksmingumą, atsižvelgiant į pokyčius ŠLG technologijų, projektavimo, gamybos ir prekybos srityse. ES yra ypač susirūpinusi, kad auga polimerinio rėmo ar modulinės konstrukcijos šaulių ginklų plitimo tendencija ir nėra pasaulinio standarto, kaip ir kur ženklinti šiuos ginklus, ir kad dėl to palaipsniui gali sumažėti pajėgumas atsekti šiuos ginklus. Siekiant sudaryti galimybę išlaikyti pajėgumą atsekti polimerinio rėmo ir modulinius ŠLG, būtina 4-ojoje peržiūros konferencijoje susitarti dėl proceso, kuriuo būtų pasiektas konsensusas dėl šių ŠLG ženklinimo.
- vi. Remiamas neribotos sudėties techninių ekspertų grupės dėl JT VP ir jos TSD įgyvendinimo ŠLG naujų technologijų atžvilgiu įsteigimas.

- vii. Remiamas esamas savanoriškas valstybių tarpusavio keitimasis informacija apie nustatytus neteisėto nukreipimo atvejus, siekiant atskleisti ir nutraukti neteisėtos prekybos ginklais kanalus, taip pat siekiant pagerinti rizikos vertinimo pajėgumus ginklų eksporto kontrolės srityje (Sutarties dėl prekybos ginklais 11 straipsnis ir Keitimosi informacija apie nukreipimą forumas).
- viii. Pabrėžiamas ginklų eksporto kontrolės praktikos vaidmuo užkertant kelią neteisėtai prekybai ŠLG ir kovojant su ja, be kita ko, įvertinant nukreipimo riziką (įskaitant lyčių aspektą) prieš eksporto licencijų suteikimą.
- ix. Remiama ŠLG kontrolės veikla nuo konfliktų nukentėjusiose vietovėse stiprinant JT ir regioninių taikos paramos operacijų vaidmenį, nustatant jų įgaliojimus kiekvienu konkrečiu atveju apsvarstant galimybę įtraukti pagalbą ginklų embargo stebėsenos ir atsargų valdymo srityse ir, kai įmanoma, bendradarbiaujant su JT ekspertų grupėmis, atsakingomis už JT ginklų embargų stebėseną.
- x. Akcentuojamas VP vaidmuo kovojant su terorizmu. Veiksmingai įgyvendinant VP prisidedama prie to, kad būtų sutrukdyta teroristams įsigyti ŠLG, taip sumažinant galimą jų išpuolių poveikį.
- xi. Pripažįstamas ŠLG atliekamas vaidmuo smurto šeimoje ir smurto dėl lyties srityje, ypač šeimos ar artimo partnerio smurto atveju, ir užtikrinama, kad viešai prieinami duomenys apie netinkamą šaunamųjų ginklų naudojimą būtų suskirstyti pagal lytį ir apimtų duomenis apie smurtą šeimoje ir smurtą dėl lyties.
- xii. Remiamas regioninių organizacijų atliekamas svarbus vaidmuo įgyvendinant VP, taip pat mokslininkų, pilietinės visuomenės ir pramonės sektoriaus dalyvavimas su VP susijusioje veikloje apskritai.
8. ES pritaria tam, kad 4-osios peržiūros konferencijos išvadų dokumente būtų pateikta nuoroda į šiuos dokumentus:
- VP susitikimų ne sesijų metų (2021 m. 7-ojo kas dvejus metus vykstančio valstybių susitikimo ir 2022 m. 8-ojo kas dvejus metus vykstančio valstybių susitikimo) išvadų dokumentus;

- 2022 m. JT generalinio sekretoriaus pranešimą JT Generalinei Asamblėjai dėl šaulių ir lengvųjų ginklų (A/CONF.192/BMS/2022/1) ir 2023 m. pranešimą JT Saugumo Tarybai (S/2023/823) bei 2021 m. pranešimą (S/2021/839);
- JT generalinio sekretoriaus pranešimą JT Generalinei Asamblėjai dėl pastarojo meto pokyčių šaulių ir lengvųjų ginklų gamybos, technologijų bei projektavimo srityje ir poveikio Tarptautinio sekimo dokumento įgyvendinimui (A/CONF.192/BMS/2014/1);
- JT Saugumo Tarybos rezoliucijas dėl ŠLG (2013 m. JT ST rezoliuciją 2117, 2015 m. JT ST rezoliuciją 2220 ir 2017 m. rezoliuciją 2370);
- JT Saugumo Tarybos rezoliuciją dėl moterų, taikos ir saugumo (2000 m. JT ST rezoliuciją 1325 ir vėlesnes rezoliucijas), specialiai nurodant 2015 m. JT ST rezoliuciją 2242, kuria konkrečiai raginama suteikti galių moterims dedant pastangas, susijusias su neteisėto perdavimo prevencija, kova su juo ir jo panaikinimu, ir šaulių ir lengvųjų ginklų destabilizuojančiu kaupimu bei netinkamu naudojimu;
- 2005 m. JT Saugumo Tarybos rezoliuciją 1612 dėl vaikų ir ginkluotų konfliktų;
- JT Generalinės Asamblėjos rezoliuciją „Viso įprastinių šaudmenų gyvavimo ciklo valdymas“ (A/RES/78/47), kuria priimta Pasaulinė viso įprastinių šaudmenų gyvavimo ciklo valdymo sistema (A/78/111) – specialus tarptautinis dokumentas, skirtas įprastinių šaudmenų saugumo ir saugos rizikai, įskaitant šaudmenų nukreipimą ir neteisėtą prekybą jais bei neplanuotus šaudmenų sprogyms, šalinti;
- ESBO dokumentus dėl ŠLG.

9. Aptariant VP įgyvendinimą ES pritaria tam, kad į 4-osios peržiūros konferencijos išvadų dokumentą būtų įtraukti šie elementai:

- i. Skatinamas įgyvendinimas nacionaliniu lygmeniu per nacionalines tarpžinybines koordinavimo įstaigas; nacionalinius veiksmų planus; institucinio ir techninio lygmens nacionalinius kontaktinius centrus; teisės aktais, įskaitant baudžiamosios teisės nuostatas, reglamentus ir administracines procedūras; ir stebėseną, susijusią su atitinkamais ŠLG gyvavimo ciklo ir jų šaudmenų aspektais, įskaitant gamybą ir ženklimą, registravimą, prekybą, perdavimą, saugų ir patikimą atsargų kaupimą bei šalinimą.
- ii. Remiamas regioninis ir subregioninis bendradarbiavimas bei koordinavimas.
- iii. Propaguojami ŠLG srities komponentai vykdant dvišalį ir tarpregioninį bendradarbiavimą saugumo srityje, įskaitant tarpvalstybinį bendradarbiavimą ir keitimąsi informacija tarp teisėsaugos ir muitinės tarnybų, siekiant pažaboti neteisėtą prekybą ŠLG.
- iv. Stiprinamas regioninių ir subregioninių organizacijų vaidmuo ir joms suteikiama galių, kad jos galėtų padėti valstybėms įgyvendinti VP.
- v. Sudaroma galimybė ir skatinama keistis bei naudotis informacija apie nustatytus neteisėtos prekybos modelius ir nukreipimo atvejus laikantis nacionalinės teisės aktų, be kita ko, naudojantis internetinėmis duomenų bazėmis nacionaliniu, regioniniu ir tarptautiniu lygmenimis, remiant Interpolo ir JT vaidmenį šioje srityje.
- vi. Skatinamas galutinio naudotojo susitarimų taikymas ŠLG eksporto kontrolės kontekste.
- vii. Skatinamas naujų technologijų taikymas ŠLG kontrolės srityje, siekiant nustatyti ŠLG bei jų šaudmenų nukreipimo maršrutus ir modelius, taip pat prisidedant prie tų nukreipimo atvejų kriminalinių tyrimų.
- viii. Didinamos pastangos fizinio saugumo ir atsargų valdymo (FSAV) srityje, be kita ko, taikant naujas technologijas.
- ix. Gerinamas keitimasis informacija apie ginklų konfiskavimą pagal nacionalinės teisės aktus, kad būtų sprendžiamos pažeidžiamumo problemos ir pagerintos galimybės atlikti tyrimą ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą, visų pirma daug dėmesio skiriant regioniniam bendradarbiavimui.

- x. Propaguojamas ir remiamas standartų bei geriausios praktikos, susijusios su šaulių ginklų tvarkymu (Modulinio šaulių ginklų kontrolės įgyvendinimo kompendiumo – MOSAIC) ir šaudmenų tvarkymu (Tarptautinių techninių gairių dėl šaudmenų, (IATG)), įgyvendinimas.
- xi. Propaguojamas skaidrumas skatinant valstybes dalytis institucinio ir techninio lygmens nacionaliniais kontaktiniais centrais VP klausimais.
- xii. Valstybės skatinamos kas dvejus metus teikti ataskaitas dėl VP ir TSD įgyvendinimo padėties, siekiant padidinti jų skaičių ir kokybę, įtraukti ŠLG į JT Įprastinės ginkluotės registrui (UNROCA) skirtas savo ataskaitas ir skatinamos sinergijos šiuo klausimu su kitais susijusiais tarptautiniais dokumentais.
- xiii. Sprendžiama amatininkų veikla grindžiamos neteisėtos ŠLG bei jų komponentų gamybos ir modifikavimo problema, atsižvelgiant į naujausius pokyčius ir tendencijas, įskaitant, bet ne tik 3D spausdinimą, deaktyvuotų šaunamųjų ginklų reaktyvavimą ir tuštiesiems šaudmenims skirtų šaunamųjų ginklų perdirbimą.
- xiv. Kovojuama su didėjančiais iššūkiais, keliamais ŠLG amatininkų gamybos, pagal VP ir TSD sistemą.
- xv. Propaguojami gerosios praktikos pavyzdžiai siekiant deaktyvuoti ŠLG taip, kad jie niekada nebebūtų tinkami naudoti ir nebūtų fiziškai įmanoma jų reaktyvuoti, be kita ko, propaguojant Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2015/2403 nustatytus standartus.
- xvi. Propaguojamas sunaikinimas, kaip tinkamiausias būdas tvarkyti ŠLG perteklių.
- xvii. Atsižvelgiama į didėjančią internetinių ir elektroninių mokėjimų svarbą, įskaitant nematerialų technologijų ir projektavimo žinių perdavimą, neteisėtos prekybos ŠLG ir jų dalimis bei komponentais bei jų gamybos srityje.
- xviii. Sprendžiami klausimai, susiję su valstybių teisės aktų skirtumais, kurie sudaro palankias sąlygas neteisėtai prekiauti ir gaminti ŠLG, be kita ko, neteisėtai perdirbti tuštiesiems šaudmenims skirtus šaunamuosius ginklus į tikrus šaunamuosius ginklus.
- xix. Propaguojamas, pagal savo įgaliojimus ir kai tikslinga, svarbesnis JT ir regioninių taikos palaikymo operacijų vaidmuo neteisėtų ŠLG srityje.

xx. Atsižvelgiama į ŠLG ir šaudmenų klausimus įgyvendinant atstatymo po konflikto programas, visų pirma nusiginklavimo, demobilizacijos ir reintegracijos (DDR) ir saugumo sektoriaus reformos (SSR) bei Moterų, taikos ir saugumo programas.

10. Aptariant Tarptautinio sekimo dokumento (TSD) įgyvendinimą ES pritaria tam, kad į 4-osios peržiūros konferencijos išvadų dokumentą būtų įtraukti šie elementai:

- i. Užtikrinamas TSD veiksmingumas atsižvelgiant į ŠLG technologijos ir projektavimo pokyčius. ES yra ypač susirūpinusi, kad auga polimerinio rėmo ar modulinės konstrukcijos šaulių ginklų plitimo tendencija ir nėra pasaulinio standarto, kaip ir kur ženklinti šiuos ginklus, ir kad dėl to palaipsniui gali sumažėti pajėgumas atsekti šiuos ginklus. Siekiant sudaryti galimybę išlaikyti pajėgumą atsekti polimerinio rėmo ir modulinis ŠLG, būtina 4-ojoje peržiūros konferencijoje susitarti dėl proceso, kuriuo būtų pasiektas konsensusas dėl šių ŠLG ženklinimo. Šio proceso rezultatas turėtų būti bendro sutarimo dokumentas, papildantis TSD, pavyzdžiui, jo priedas. Be susitarimo dėl polimerinio rėmo ir modulinis ŠLG ženklinimo, šiame dokumente taip pat turėtų būti atspindėtos kitos ŠLG technologijos ir projektavimo pokyčių pasekmės, įskaitant 3D spausdinimą, taip pat ženklinimo, registracijos duomenų tvarkymo ir atsekamumo pokyčiai. Tokiu dokumentu būtų užtikrinta, kad dėl technologijų ir projektavimo pokyčių TSD netaptų mažiau veiksmingas.
- ii. Skatinamas importuojamų ginklų ženklinimas (kaip reikalaujama TSD), jei įmanoma, jų gamybos metu.
- iii. Skatinamas naujų technologijų taikymas siekiant veiksmingesnio ŠLG ženklinimo, registracijos duomenų tvarkymo ir atsekamumo. Šiuo atžvilgiu aktualių išvadų ir pasiūlymų pateikiama vyriausybės ekspertų susitikimo pirmininko santraukoje.
- iv. Stiprinami mechanizmai, skirti keitimuisi informacija apie nacionalines ženklinimo gamybos metu sistemas ir apie standartines procedūras, susijusias su konfiskuotais neženklintais ŠLG.
- v. Skatinamas TSD įgyvendinimas nacionaliniu lygmeniu pasitelkiant teisės aktus, susijusius su ženklinimu, registracijos duomenų tvarkymu ir atsekamumu, taip pat ataskaitų teikimu kas dveji metai, nacionalinių ryšių palaikymo institucijų steigimu ir nacionalinių veiksmų planų rengimu.

- vi. Stiprinami pajėgumai, skirti neteisėtiems ŠLG ir šaudmenims atsekti nuo konfliktų nukentėjusiose vietovėse, kadangi tokiu būdu galima prisidėti prie neteisėtų ginklų srautų į konfliktų zonas nustatymo ir sustabdymo. Tai gali būti padaryta, *inter alia*, remiant JT dalyvavimą ir regionines taikos palaikymo operacijas vykdant neteisėtų ŠLG ir jų šaudmenų surinkimą, registravimą, atsekimą ir sunaikinimą, kai tinkama ir pagal savo įgaliojimus ir, kai įmanoma, bendradarbiaujant su JT ekspertų grupėmis, atsakingomis už JT ginklų embargų stebėseną; taip pat remiant vietos saugumo ir teisėsaugos tarnybų pajėgumų stiprinimą, įskaitant moterų, taikos ir saugumo perspektyvą, atsekamumo ir tyrimų srityse derinant šią veiklą su Interpolo duomenų bazės iARMS ir kitų susijusių duomenų bazių propagavimu; ir remiant tokias iniciatyvas kaip *iTrace*, kurią įgyvendina „Conflict Armament Research“.
11. Tarptautinio bendradarbiavimo ir pagalbos atžvilgiu ES pritaria tam, kad į 4-osios peržiūros konferencijos išvadų dokumentą būtų įtraukti šie elementai:
- i. Remiamas VP įgyvendinimas pasitelkiant bendradarbiavimą ir pagalbą, susijusius su ŠLG kontrolės veikla.
 - ii. Įvertinamas bendradarbiavimo ir suteiktos pagalbos poveikis VP įgyvendinimui ir pateikiami šio įvertinimo rezultatai kas dvejus metus vykstančiame valstybių susitikime, ne sesijų metu vykstančio VP proceso kontekste.
 - iii. Didinamas pastangų teikti paramą veiksmingumas ir darna, gerinant bendradarbiavimo su atitinkamomis regioninėmis organizacijomis, paramos teikėjais ir įgyvendinimo tarnybomis koordinavimą prisiimant visapusišką atsakomybę ir, jei įmanoma, vadovaujantis pagalbą gaunančių valstybių nacionaliniais veiksmų planais.
 - iv. Remiama JT pasitikėjimo priemonė bendradarbiavimui ginklų reguliavimo srityje remti (UNSCAR).
 - v. Didinamas bendradarbiavimo ir pagalbos ŠLG kontrolės srityje skaidrumas remiant pasaulinę saugyklą, kurioje registruojama pagalba ŠLG kontrolei.